

Razmerje med kriminalistično strategijo in kriminalitetno politiko

Anton Dvoršek*

Kriminalistično strategijo razumemo kot novo področje (znanstvenega) preučevanja, ki se ukvarja z načrtovanjem in izvedbo celokupnejših kriminalističnih ukrepov za preiskovanje, nadzorovanje in omejevanje kriminala, ob upoštevanju kriminalitetnopolitičnih in pravnih okvirov ter načela učinkovitosti. Nekateri avtorji jo uvrščajo v kriminalistiko, drugi pa opozarjajo, da gre za kompleksnejše področje preučevanja, zato jo postavljajo kot samostojno znanstveno disciplino ob bok kriminalitetni politiki. Po avtorjevem mnenju jo ločijo od drugih strategij (policijske, varnostne, splošne strategije omejevanja kriminalitete) prav kriminalistični ukrepi, s katerimi poskuša dosegati zastavljene cilje, zato se zdi logična umestitev v sistem kriminalistike. Naloga kriminalistične strategije je, da preuči, kako bo uresničila cilje in osnovne usmeritve kriminalitetne politike, kar pomeni, da je podrejena kriminalitetni politiki. Vendar pa razmerje med obema v strokovni literaturi ni dovolj natančno določeno, pa tudi razmerje podrejenosti postaja manj izrazito, saj mora tudi kriminalitetna politika upoštevati povratne informacije, kako se uresničujejo njeni cilji in usmeritve. Razvoj kriminalistične strategije bi lahko bil pomembna opora pri usmerjanju kriminalitetne politike.

Ključne besede: kriminalitetna politika, omejevanje kriminala, nadzorovanje kriminala, kriminalistična strategija, strategija omejevanja kriminala.

UDK: 343.985

1 Temeljno o kriminalistični strategiji

Kriminalistična strategija je še zelo neizoblikovano znanstveno področje, ki preučuje omejevanje kriminalitete s čisto specifičnega zornega kota. Ukvarja se z razvijanjem konceptov načrtovanja kriminalističnih ukrepov in možnostjo njihove uresničitve pri omejevanju **bodočega kriminala**. Preden pa se seznanimo z nekaterimi teoretičnimi osnovami kriminalistične strategije, bomo analizirali razloge za njen sorazmerno hiter razvoj v zadnjem desetletju.

1.1 Razlogi za hiter razvoj kriminalistične strategije

Kljub omejenim možnostim statističnih primerjav raziskave kažejo, da se je v obdobju od šestdesetih do devetdesetih let prejšnjega stoletja obseg evidentirane kriminalitete v evropskih državah povečal za več kot trikrat. Preiskavnost kriminalitete je padla od okoli 55% na okoli 40%, nekaterih najpogostejših premoženjskih kaznivih dejanjih, kot so vlomi v stanovanja, tatvine koles ali žepne tatvine pa celo na okoli 10%.¹ Razmahnil se je organizirani kriminal, ki je obvladoval zlasti trgovino z mamili in ga niso ovirale državne meje. Zaradi preiskovanja s klasičnimi metodami, ki niso ustrezale novim zahtevam, je vedno bolj ostajal v temnem polju, se pravi neodkrit. V nekaterih državah se je pojavil tudi terorizem. Med novimi oblikami je začel izstopati ekološki krimi-

nal. Pri tem je bila zlasti na udaru Evropa. Razlog za to je trdna valuta, velika koncentracija bogastva, močna infrastruktura ter liberalna miselnost z omejenimi možnostmi sankcioniranja nekaterih ravnanj, ki jih je bilo mogoče skriti pod plašč običajnega tržnega poslovanja.

Policijske sile so morale vlagati več sredstev v obvladovanje prometne varnosti, urejanje konfliktov med ljudmi in zagotavljanje reda na velikih prireditvah. Tudi dokazne zahteve v kazenskih postopkih so se povečale. Sodišča so zahtevala več materialnih dokazov.

Spremenilo se je tudi socialno okolje. Delovni čas se je skrajšal, prosti čas pa podaljšal. Daljši je tudi čas izobraževanja. Povečala se je brezposelnost. Policija je ostajala še naprej storilnostno naravnana, kar pomeni, da se je kakovost njenega dela merila s količino porabljenega papirja. Konec osemdesetih let je prišlo do spoznanja, da na tak način ni več mogoče upravljati s kriminalom. Tudi finančna in druga sredstva, ki jih je država zagotavljala za opravljanje policijske dejavnosti, niso več sledila kvantitativnim in kvalitativnim spremembam kriminala. Kriminalitetna politika, kolikor je bila sploh oblikovana, se je uresničevala vedno manj, še zlasti, ker ni bila harmonizirana. Potrebe po nujnih spremembah so nastale še zlasti pri policiji. Utemeljene so bile v spoznanju, da je smotrno, da policija poveča svojo dejavnost na tistih področjih, ki obetajo uspeh. To je veljalo tudi za omejevanje kriminalitete.

Za usmerjanje sil v področja, kjer je večja verjetnost preiskovalske učinkovitosti, pa je potrebna strategija. Pri analizah organiziranega kriminala so se namreč pokazali jasni obrisi strateškega delovanja po načelih podjetniške strategije, zato je postalo logično, da se je mogoče takemu delovanju

* Anton Dvoršek, univ. dipl. pravnik, doktor pravnih znanosti, Visoka policijsko-varnostna šola, Kotnikova 8, Ljubljana.

¹ Več podatkov o značilnostih kriminalitete v Evropi, zlasti o njenih kvalitativnih in kvantitativnih spremembah, najdemo npr. v Hendelsohn in Farrell, 1991, ali Stümper, 1994, s. 293-297, ali Jautsen, 1995, s. 11-32.

upreti le z ustrezno protistrategijo. Opisane okoliščine so torej dale potreben zagon za razvoj kriminalistične strategije. K njenemu razvoju so prav gotovo prispevala tudi nova spoznanja iz kriminologije, viktimologije, strateškega načrtovanja ter razvoj novih analitičnih metod. Nedvomno je njen razvoj v zadnjih letih pospešila tudi vedno večja globalizacija kriminala, ki zahteva načrtovanje zatiranja na globalnem nivoju. Nemški zvezni kriminalistični urad je prav zato v okviru svojega kriminalističnega inštituta 1997. leta ustanovil oddelek za kriminalističnostrateške raziskave, ki zaposluje prek dvajset raziskovalcev.²

V strnjeni obliki so okoliščine, ki so vzpodbudile razvoj kriminalistične strategije, razvidne iz preglednice št. 1.

Preglednica št. 1: Okoliščine, ki so vplivale na razvoj kriminalistične strategije

1. SPREMEMBE REGISTRIRANE KRIMINALITETE

- povečan obseg registrirane kriminalitete
- nove pojavne oblike (organizirani kriminal)
- padec preiskavanosti

2. POVEČANJE POTREBE NA DRUGIH PODROČJIH POLICIJSKEGA DELA

- obvladovanje prometne varnosti
- reševanje medsebojnih konfliktov
- zagotavljanje reda na množičnih prireditvah

4. SPREMEMBE V OKOLJU

- krajši delovni čas
- več prostega časa
- daljše izobraževanje
- večja brezposelnost

1.2 Razvoj teorije kriminalistične strategije

S kriminalistično strategijo (Kriminalstrategie³) se je prvi ukvarjal Schäfer, ki ga je, kot direktorja kriminalistične poli-

² Tu ne gre samo za novo področje raziskovanja, temveč tudi za spremenjen pristop k raziskovanju po načelih projektnega načrtovanja, vključno z raziskovalci kriminalističnega inštituta in sodelavci – praktiki s posameznih deželnih kriminalističnih uradov in visokih policijskih šol. Podrobneje glej: Stübter, 1999, s. 379-383.

³ Nastaja problem, ki ga povzroča različen pomen nekaterih izrazov v slovenskem in nemškem jeziku. V nemškem jeziku poznamo »Kriminalistik« (kriminalistika), ki se deli na Kriminaltaktik, Kriminaltechnik (Kriminalstrategie), kar pa v slovenskem jeziku poimenujemo kot kriminalistična (ne pa kriminalna!) taktika oziroma tehnika in strategija. Nemški »Kriminalpolitik« smo do nedavna poimenovali kriminalna politika, v zadnjem času pa se uveljavlja izraz kriminalitetna politika. Tudi pri nekaterih drugih zloženkah za znanstvena ali strokovna področja, ki v nemškem jeziku vsebujejo sestavljenke s predpono »kriminal« (Geographie, Statistik; Rupprecht, 1985), se v slovenskem jeziku počasi uveljavlja predpona kriminaliteten. To je

cije, Akademija za policijsko vodenje iz Münstra leta 1972 povabila na seminar o »Sistemu in metodah moderne kriminalistike«. ⁴ Kriminalistično strategijo je opredelil kot umetnost oziroma spretnost skupnega delovanja policijskih sil za uresničitev ciljev kriminalitetne politike. Ločil je teoretično kriminalistično strategijo, ki zajema metode razmišljanja za razdelavo materialno-funkcionalnih globalnih koncepcij učinkovitega boja s kriminaliteto, in operativno kriminalistično strategijo, ki zajema izvajanje policijskih dejavnosti in strokovno uporabo tehničnih sredstev na velikem prostoru, ki presegajo posamezne primere (Schäfer, 1972: 44).

Stümper je bil naslednji, ki se je ukvarjal s pojmom kriminalistična strategija. Kriminalistično strategijo uvršča za kriminalitetno politiko kot »dejavnost sistematičnega načrtovanja za uveljavitev ciljev kriminalitetne politike«. Ugotovil je, da policijskega dela ni mogoče gledati ločeno od celotnega življenja in razvoja države in družbe. Zato je potrebno na varnostnem področju uvesti obsežno medresorsko zasnovano kriminalistično strategijo, ki bo posegala na različna področja, na njeni podlagi pa je treba razviti kriminalistične taktike (Stümper, 1980: 267).

razumljivo, saj se te dejavnosti nanašajo na (znano) kriminaliteto, med tem ko se pojmi Kriminaltaktik, Kriminaltechnik in Kriminalstrategie nanašajo na postopke in metode dela kriminalistov oziroma kriminalistike kot znanstvene discipline. Le manjši del kriminalistike zajema način delovanja storilcev (glej npr. Vodinec 1984, s. 4). Nasprotno pa govori Pavišić (1997, s. 13), ko omenja Klinka in Kordusa, o kriminalni strategiji.

⁴ Za kriminalistično strategijo so se začeli zanimati zaradi varnostnih problemov, ki jih je takrat imela nemška policija. Ukvarjali so se s teroristično skupino Bader-Meinhof. Napadala je banke in blagovnice, avtomobilska parkirišča, skladišča orožja in streliva in ugrabljala pomembne politike. Preiskovanje posameznih kaznivih dejanj po načelih kriminalistične taktike in metodike se je pokazalo kot neučinkovito. Dejanj, ki jih je skupina izvrševala na širokem prostoru, niso znali povezati, pa tudi če bi jih, jim to zaradi tradicionalnih metod preiskovanja ne bi pomagalo. Priročnik skupine je bil povod za drugačen pristop pri preiskovanju. Z njegovo pomočjo so ugotovili, da se zgledujejo po delovanju mestne gverile iz nekaterih južnoameriških mest. Njihova strategija je temeljila na spodkopavanju obstoječega političnega sistema z izvajanjem različnih terorističnih dejanj. Svojo dejavnost so lahko uspešno udeleževali le ob ustrezni logistični podpori. Za delovanje so potrebovali denar, ki so ga pridobili z odkupninami za ugrabitve in ropi. Z denarjem so nakupovali orožje, strelivo in razstrelivo za miniranje pomembnih objektov. Da jih je bilo težje odkriti, so delovali na širšem prostoru, za kar so potrebovali ustrezno število vozil ter ukradenih registrskih tablic. Podrobna analiza strateškega koncepta je pokazala, kateri so možni objekti naslednjih napadov, katere so verjetne smeri potovanja in oskrbovalne točke. Odkrivanja storilcev so se nato lotili tako, da so nadzirali cestne komunikacije (avtomobilske ceste in počivališča), izpostavljene denarne ustanove in državne objekte, bencinske črpalke in sorodne objekte, taksiste idr. Njihovi strategiji so se zoperstavili s protistrategijo, ki je temeljila na omejevanju logistične podpore skupini. Podrobneje glej Schäfer, 1972, s. 37-71 ali Schäfer, 1985, s. 33-68.

Stümper je analiziral trgovino z mamili in ugotovil elemente obsežnega načrtovanja, organizacije in koordinacije proizvodnje, predelave, transporta, pridobivanja novih tržišč in prodaje, izključevanja konkurence in izmikanja državnemu nadzoru. Takšni prepoznavni strategiji storilcev se je po njegovem mnenju treba zoperstaviti z ustrežno policijsko strategijo. Stümper je bil prvi, ki je na nemškem govornem območju uporabljal pojem strategija storilcev (die Täterstrategie).⁵ Pojma kriminalistična in policijska strategija je uporabljal sinonimno.

Klink in Kordus sta prva podrobneje razdelala Schäferjev koncept kriminalistične strategije. Najprej sta ugotovila, da so že pred tem potekale dinamične spremembe v pristopih k sistematičnemu zatiranju kriminalitete in da se je v policijskem načrtovanju zatiranja uporabljal izraz strategija, ki je bil poznan na področju politike, vojskovanja in ekonomije. Podala sta prvo celovitejšo definicijo kriminalistične strategije: gre za **nauk (die Lehre) o metodah ciljnega vplivanja na kriminalno ravnanje bodisi na celotnem področju kriminala ali samo na določenem področju. Kriminalistično strategijo opredeljujeta kot znanstveno področje, ki preučuje načine uresničevanja preventivnih in represivnih nalog v boju s kriminalom, s pomočjo globalnih, načrtovanih (srednjeročno in dolgoročno) ukrepov, upoštevajoč vidik učinkovitosti** (Klink, Kordus, 1986, s.22). Naloga ji določata kriminalitetna politika in pravo. Kriminalistični strategiji sta določila cilje in druga svojstva, ki opredeljujejo posamezne strategije. Osnovni cilj kriminalistične strategije je omejevanje kriminalitete v razumnih mejah, se pravi v obsegu, ko kriminal še ne ogroža same družbene skupnosti. Pri tem nista mislila na višjo preiskanost, temveč odpravo motenj (slabosti) pri odkrivanju in preiskovanju (Klink, Kordus, 1986, s.64). Osnovni strateški usmeritvi sta preventiva in represija, osnovni instrumenti za določanje usmeritve pa analize kriminalitete, analize prostora, analize pravnih predpisov ter analize delovanja nadzornih mehanizmov. Zato lahko obstaja več temeljnih kriminalističnih strategij: pri nasilniški kriminaliteti je npr. lahko temeljna strategija nadzor prostora, pri spolnih deliktih pa svetovanje žrtvam. Ugotovila sta, da so kriminalistične strategije lahko usmerjene: na storilce, na kazniva dejanja, na žrtve, na organe odkrivanja in pregona, na javnost in podobno. Ista avtorja opredeljujeta tudi razmerje med kriminalistično strategijo in kriminalistično taktiko. Slednja zajema, za razliko od kriminalistične strategije, obvladovanje posamičnih primerov. Včasih je mejo težko določiti, zato kaže pri ločevanju upošte-

⁵ V začetku devetdesetih let je Dvoršek tudi v Sloveniji prišel uporabljati pojem kriminalistična strategija, kot protistrategija delovanja storilcev. Ugotovil je, da nekateri vlomilci pri izbiri objektov napadov in vnovčevanju plena uporabljajo določene strategije, ne samo taktike. Več o tem glej npr. Dvoršek, 1991, s. 63-375, ali Dvoršek, 1993, s. 252-265, ali Dvoršek, 1994, s. 84-89. Maver je že pred tem na podlagi ruskih virov analiziral možne strategije obrambe storilcev, čeprav pojmov kriminalistična ali preiskovalna strategija kot protistrategijo obrambe storilcev ni omenjal (Maver, 1989, s. 13-23).

vati, da kažejo kriminalistično strateški ukrepi tudi na miselno ozadje oziroma filozofijo načrtovalcev, česar pri taktičnih ukrepih ni. To ozadje je povezano s cilji. Treba je ugotoviti, kaj se skriva »zadaj«, kakšen je končni cilj načrtovalcev, ki je na zunaj lahko tudi prikrit. Povečanje stikov med preiskovalci in žrtvami je na prvi pogled tipičen kriminalističnotaktični ukrep, s katerim lahko pridemo do dodatnih informacij v določeni preiskavi. Toda za kriminalističnostrateške načrtovalce je to lahko le etapni cilj pri izboljševanju sodelovanja z občani. Znano je, da sta ugled policije in pripravljenost za sodelovanje v soodvisnosti. Glavni strateški cilj omenjenih ukrepov je torej v tem primeru zmanjšanje informacijskega deficita pri odkrivanju in preiskovanju bodočega kriminala. To pomeni, da je **kriminalistična taktika** (posamezni ukrepi, ki si sledijo v ustreznem zaporedju) **le ustrezno sredstvo za uresničitev kriminalistične strategije**.

Klink in Kordus sta postavila ločnico med kriminalistično in policijsko strategijo. Policijska se ne ukvarja samo s zatiranjem kriminala, temveč tudi z nadzorom meje, zaščito javnega reda in miru, kontrolo prometa, kjer je prav tako potrebno globalno načrtovanje učinkovitih konceptov policijskega dela. Pojem policijska strategija je torej širši od pojma kriminalistična strategija, ki obsega samo globalno policijsko delovanje pri omejevanju kriminalitete (prav tam: 22). Kube in Schreiber (1992, I., s.3) opredeljujeta kriminalistično strategijo kot zavestno skupno ukrepanje policijskih sil, oziroma usmeritev celotne organizacije v boj s kriminalom, da bi uresničili cilje kriminalitetne politike. Poudarjata tesno prepletenost represivne in preventivne funkcije kriminalistične strategije. Podobno prepletenost opažata tudi med kriminalistično strategijo in taktiko boja z organiziranim kriminalom.

Zanimiv pristop zasledimo pri Zierkeju, Jansnu in Finklu (Kube in drugi, 1992, I., s. 459-543). V poglavju »Preiskovanje kaznivih dejanj kot strateška naloga« razčlenjujejo kriminalističnostrateški pomen štirih vrst dejavnikov, ki jih moramo upoštevati pri strategiji preiskovanja kaznivih dejanj: dejavnike, povezane z načinom delovanja storilcev (način delovanja, posebna znanja, posledice kaznivega dejanja, korist od kaznivega dejanja, podkupovanje); dejavnike, povezane s kriminalističnim delom (delo na kraju storitve kaznivega dejanja, zlasti iskanje sledov, rekonstrukcija, zbiranje dokazov po zaključku dela na kraju dejanja, preiskovalna dejanja, vključno s pripravo prič na zaslišanje, pripravo nevtralizacije zagovora obtoženca in zagotavljanjem učinkovitosti kazenskega postopka); dejavnike, ki zadevajo način dela policijskih struktur (način vodenja policijske dejavnosti, organizacija dela, razmejitve pristojnosti, mednarodno sodelovanje, izobraževanje in izpopolnjevanje, kadri in oprema...) in dejavnike zunaj policijskih struktur (sodelovanje z javnostjo, drugimi nadzornimi institucijami). Njihova strategija preiskovanja je širša od kriminalistične strategije, kot jo je začrtal Schäfer, saj bi tretjo in četrto vrsto dejavnikov le stežka umestili v kriminalistiko.

Zimmerman in Spenst (1995) sta vnesla v pojmovanje kriminalistične strategije element občutka varnosti. Po njunem mnenju se **kriminalistična strategija ukvarja z načrtovanjem in izvedbo vseh ukrepov za nadzorovanje kriminalitete, ki temeljijo na pravnih in političnih predpostavkah in pri tem upoštevajo občutke varnosti in omejena materialna in kadrovska sredstva, katerih cilj je krčenje (die Reduzierung) kriminalitete.** Zimmerman je preučeval tudi izbiro težišč kriminalističnostrateških ukrepov. Znano je namreč, da velja za policijo načelo legalitete, kar pomeni, da se mora ukvarjati s preiskovanjem vseh sumov kaznivih dejanj, za katere dobi informacije na različne načine. Težiščno delovanje samo v določeno smer, ki obeta največje učinke, sicer ni v skladu z načelom legalitete. Toda, ugotavlja Zimmermann, policija res ne sme ukrepati po prostem preudarku, vendar je bilo načelo legalitete že do sedaj omejeno s stvarnimi možnostmi delovanja policij (v Kniesel in drugi, 1996, s. 650)

Heinz in Koch sta vnesla v opredelitev kriminalistične strategije pomembno novost. Prva sta namreč razširila pojmovanje kriminalistične strategije kot protistrategije že znanih oblik delovanja kriminalcev. Razširila sta jo na (proti)strategijo omejevanja morebitnih **novih oblik kriminala**, ki jih omogoča uvedba novih tehnologij in drugih sprememb, ki jih lahko izrabijo kriminalci v svoje namene. V kriminalistično diagnozo, ki je pomemben element za načrtovanje učinkovite kriminalistične strategije, sta uvedla izraz analiza slabosti in prednosti delovanja storilcev, ki pomeni osnovo za pripravo policijskih sistemov za zgodnje obveščanje (polizeiliches Frühwarnsystem; Heinz, Koch, 1992, s. 103).

V kriminalističnem leksikonu iz 1996. leta najdemo naslednjo definicijo kriminalistične strategije: »Metode, naravnane na odziv zoper kriminalno ravnanje, bodisi na celoten kompleks kriminalitete ali določeno področje«. Njen cilj ni povečati preiskavanost, temveč omejevati število kaznivih dejanj, ki ogrožajo varnost (Burghard in drugi, 1996, s. 178).

Kriminalistične strategije se delijo na **načrtovalne** (ustreznejši izraz bi bil **generalne**), ki zajemajo oblikovanje globalnih konceptov omejevanja kriminalitete s kriminalističnimi sredstvi, in **operativne**, ki zadevajo oblikovanje konceptov omejevanja na operativnem nivoju, ki pa presegajo posamične primere. Generalne delimo na tri osnovne vrste, to so: **deliktne strategije**, ki so usmerjene na posamezna področja kriminala (npr. gospodarski kriminal), **strategije, usmerjene na ožja strokovna področja** (die Fachstrategie, npr. strategija uvajanja prikritih metod preiskovanja) in **regionalne strategije**, ki se ukvarjajo z zatiranjem geografsko omejenih oblik kriminala (Klink, Kordus, 1986, s. 37–38).

V angloameriškem prostoru zaradi drugače opredeljenega pojma kriminalistike ne zasledimo besedne zveze kriminalistične strategije. V klasičnih kriminalističnih učbenikih (npr.: O'Hara, 1995, Osterburg, Ward, 1992 ali Bennett, Hess,

1998) se izraz strategija ne pojavlja v besednih zvezah. Še najbližje pojmu kriminalistične strategije sta besedni zvezi »crime control strategie«, oziroma »strategies for controlling crime«, ki ju najdemo v kriminološki strokovni literaturi (npr. Findlay, 1999, s. 90, Rosenbaum, Lurigio, Davis, 1998). Razumljivo, da so pod tema pojmom zajete tudi strategije, ki niso povezane s policijskim, še manj pa s kriminalističnim delom (npr. social strategies, integrative control strategies, re-integrative control strategies, responsabilisation strategies ipd.) V policijski strokovni literaturi najdemo izraz »police strategies«, ki je sinonim za nemški »Polizeistrategie« in je, kot smo ugotovili, širši od pojma kriminalistična strategija, pa tudi »strategy to combat crime«, pod katerim najdemo našete različne policijske ukrepe za omejevanje različnih oblik kriminalitete (http://www.cybercity-online.net/POLICE/STRATEGY2COMBAT_CRIME.html). Tudi drugi izrazi (npr. »defense strategies« ali »preventive strategies«) niso sinonimi za izraz kriminalistična strategija. To pa ne pomeni, da pri načrtovanju različnih strategij omejevanja (pogosto se uporablja tudi izraz bojevanja - combating) ne uporabljajo enakih osnovnih instrumentov, to je analiz kriminala, prostora, pravnih predpisov in delovanja obstoječih nadzornih mehanizmov. Vendar so ti instrumenti navedeni le v kriminološki literaturi.⁶

V dostopni strokovni literaturi vzhodnoevropskih držav uporabljajo izraz kriminalistična strategija v drugačnem pomenu. Böhme in Ney opredeljujeta izraz strategija v okviru socialistične kriminalistike. Razumeta ga kot koncipiranje in koordinacijo **osnovnih kriminalističnih ukrepov** za učinkovito odkrivanje, preiskovanje in preprečevanje kaznivih dejanj (v navedbi Klink Kordus, 1986, s. 23; po navedbi istih avtorjev, ki med viri omenjata tudi ruskega kriminalista Koldina in Poljaka Holysta, naj bi bilo to pretežno uveljavljeno pojmovanje).

Iz omenjenih temeljnih teoretičnih spoznanj lahko zaključimo, da je **kriminalistična strategija področje (znanstvenega) preučevanja, ki se ukvarja z načrtovanjem in izvedbo celokupnejših kriminalističnih ukrepov za preiskovanje, nadzorovanje in omejevanje kriminala, upoštevajoč kriminalitetnopolitične in pravne okvire ter načelo učinkovitosti.**

⁶ Primerjaj npr.: Crawford 1998, s. 61–192 ali Locke, 1990, s. 167–199 in 201–239. Ko Locke analizira načrtovanje možnih ukrepov kazenskega pravosodja, uporablja izraz »crime reduction strategies«. Pri tem, enako kot nemški avtorji, poudarja pomen omejenih sredstev, to je ocenjevanje ukrepov z vidika učinkovitosti. Ločuje načrtovanje ukrepov na globalnem in lokalnem nivoju in ob tem opozarja na dejstvo, da so podatki o kriminalu običajno predmet političnih obravnav, katerih zaključke želi kazensko pravosodje zanemariti. Avtor zaključuje, da se pri (strateškem) načrtovanju ukrepov kazenskega pravosodja ni mogoče izogniti politiki. To sta sicer ločeni dejavnosti, ki pa sta medsebojno odvisni (Locke, s. 197). Glej tudi <http://www.fas.org/irp/offdocs/iccsvii.html>, kjer je predstavljena ameriška mednarodna strategija nadzora kriminala.

Zaenkrat so si mnenja glede uvrstitve kriminalistične strategije v sistemu znanosti o kriminalu nasprotujoča. Največ avtorjev (Schäfer, Rosenov, Kerner), jo uvršča v kriminalistiko, nekateri (Kube) celo kot samostojno tretjo vejo kriminalistike (poleg taktike in tehnike). Takšna umestitev se zdi logična, saj jo od drugih strategij ločijo zlasti kriminalistični ukrepi, s katerimi skuša doseči zastavljene cilje. Drugi avtorji pa opozarjajo, da takšna umestitev ni samoumevna, zlasti kar zadeva načrtovalne oziroma generalne kriminalistične strategije, katerim lahko pripišemo kriminalistična svojstva le v omejenem obsegu. Zato uvrščajo kriminalistično strategijo ob bok kriminalitetni politiki kot samostojno znanstveno disciplino (Schmelz, 1997, s.558, Ackermann in drugi, 2000 s. 657).

2 Razmerje med kriminalistično strategijo in kriminalitetno politiko

Schäfer opredeljuje kriminalitetno politiko kot del skupne politike, ki daje kriminalistični strategiji usmeritve, kako naj uresniči cilje, ki so rezultat politične volje večine prebivalstva. Kriminalistična strategija je torej podrejena kriminalitetni politiki. Vpliv kriminalitetne politike sega do načrtovanja, vodenja pa tudi sprememb vodenja ukrepov za uresničitev ciljev.

Schäfer je tudi ugotovil, da premalo preiščljena kriminalitetna politika včasih postavlja preveč idealne cilje, za katere se izkaže, da zanje ni mogoče oblikovati ustrezne strategije. V teh primerih je potrebna prilagoditev, morda sicer ne celotne strategije, ampak le njenega dela. Pri tem izhaja iz predpostavke, da kriminalistična strategija ne obsega samo dejavnosti policije, temveč tudi drugih nadzornih institucij (zlasti tožilcev in sodišč).⁷

Podobno kot Schäfer opredeljujeta razmerje med kriminalitetno politiko in strategijo tudi Klink in Kordus. Kriminalitetna politika, ki jo označujeta kot skupek državnih prizadevanj na področju nadzora kriminalitete, po njunem mnenju danes presega ozke okvire kazenskega pravnosodja in vključuje tudi druga področja, npr. socialno, ker tudi ta področja vplivajo s svojo dejavnostjo na kriminaliteto in njeno nadzorovanje. Ločujeta med praktično in znanstveno kriminalitetno politiko. Prva naj bi zajemala praktična načela, postopke in sredstva, ki jih za nadzor kriminalitete izvajajo različne institucije s pomočjo kazenskega prava, druga pa

⁷ Schäfer razlaga, da je kriminalistična strategija le del celotne strategije boja s kriminaliteto. Ugotavlja, da pomeni izraz kriminalistična strategija usklajevanje k skupnemu cilju usmerjenih operativnotaktičnih ukrepov na višjem **kriminalističnem** nivoju (1972, s. 44). Nato nadaljuje: »Zavedati se moramo, da je kriminalistična strategija le delna strategija (die Teilstrategie), ki zajema le tiste kriminalitetnopolitične okvire, ki pomenijo možnosti ukrepanja zoper kriminaliteto in njene storilce s **kriminalističnimi metodami in sredstvi**« (prav tam, s. 46).

obsega urejeno in sistematično dejavnost različnih področij, da bi z ustreznimi strategijami, taktikami in sredstvi učinkovito nadzirali kriminaliteto (Klink, Kordus, 1986, s. 27). To pomeni, da določa kriminalitetna politika usmeritve tudi (kriminalistični) policiji, s tem pa tudi kriminalistični strategiji. Ta mora upoštevati primat kriminalitetne politike, kar pomeni, da mora slednja upoštevati usmeritve pri načrtovanju in vodenju in tudi predlaganih popravkih vodenja kriminalistične strategije. Policija naj ne bi oblikovala svoje kriminalitetne politike. Kljub temu pa ima tudi policija določeno vlogo pri oblikovanju kriminalitetne politike. Zaradi obsežnega vodenja o kriminaliteti in možnostih njenega nadzorovanja prav je nujen svetovalec kriminalitetni politiki (isto tam: 28).

(Kriminalistična) policija prejema najosnovnejše usmeritve z dodeljenimi proračunskimi sredstvi. Morebitno zvišanje ali znižanje le-teh je vedno odvisno od ciljev, ki naj bi jih s tako naravnanim proračunom dosegli. Policiji so dane še konkretnije usmeritve (s tem pa tudi kriminalistična strategija) s sprejetjem ali s spremembo policijske zakonodaje. Kakršna koli razširitev ali omejitev danih pooblastil je posledica spremenjenih varnostnih razmer oziroma spremenjenega občutka varnosti. Takšne usmeritve lahko pripeljejo do napetosti med kriminalitetno politiko in delovanjem policije (prav tam: 28).⁸

Tudi Zimmerman ugotavlja, da daje kriminalitetna politika usmeritve najrazličnejšim institucijam, ki se ukvarjajo z nadzorom kriminalitete in s tem usklajujejo njihovo dejavnost. To pomeni, da določa usmeritve tudi policiji oziroma kriminalistični strategiji. Usmeritve se lahko nanašajo bodisi na preventivna ali na represivna prizadevanja pri omejevanju kriminala. Medtem ko so represivna prizadevanja omejena le na formalne nadzorne institucije, so preventivna prizadevanja tudi v domeni neformalnih institucij in posameznih državljanov (Zimmerman, 1996, s.648). Na podlagi opisanih izhodišč Zimmerman zaključuje, da ima kriminalitetna politika do kriminalistične strategije sicer nadrejeno vlogo, vendar pa se tudi to razmerje z vedno večjo kompleksnostjo kriminalističnega preiskovanja spreminja. Kriminalitetna politika se ne oblikuje v nekem abstraktnem, sterilnem okolju, zato mora upoštevati sugestije, ki jih kot povratne informacije o uresničevanju kriminalitetne politike prejema od kriminalistične strategije.⁹ V vseh primerih nadrejenost ni nujna. Policija lahko npr. povsem samostojno in neodvisno razvija nove področne strategije (Fachstrategien; npr. nove oblike

⁸ To pomeni, da delovanje policije ne more biti politično nevtravno, saj mora ta vedno upoštevati usmeritve kriminalitetne politike. Vendar pa ta vpliv ne sme segati na področje preiskav posameznih primerov. Zato se zakonske ali druge spremembe ne sprejemajo zaradi preiskovanja konkretnega primera. V tem smislu je kriminalistična strategija bolj vezana na kriminalitetno politiko, saj se ne ukvarja s preiskovanjem posameznih primerov. To je področje kriminalistične taktike.

⁹ Če Schäfer navaja, da povratne informacije kriminalitetni politiki ne pomenijo morebitnega vmešavanja v oblikovanje njenih političnih konceptov (Schäfer, 1972, s. 50).

zajemanja in obdelave podatkov, ki so pomembni za uspešno omejevanje organiziranega kriminala), pri čemer mora upoštevati zakonske omejitve in zanesljivost tehnoloških rešitev (prav tam, s. 648-649). Kljub omenjeni relativizaciji nadrejenosti kriminalitetne politike še vedno velja temeljno načelo, da je kriminalistična strategija podrejena kriminalitetni politiki.

Razmerje med obema obravnavanima področjema kaže osvetliti tudi z vidika spoznanj nekaterih kriminologov, da je sodobna kriminalitetna politika v krizi.¹⁰ Ali to pomeni, da je v krizi tudi kriminalistična strategija? Vprašanje je zanimivo tudi zaradi ugotovitev nekaterih avtorjev, da je kriminalitetna politika predvsem politika, ne pa znanstvena disciplina.¹¹ Morda pa je v krizi prav zato? Podrobnejše analiziranje strokovne literature, ki obravnava razloge za krizo kriminalitetne politike, bi preseglo začrtane okvire te študije.¹² Ne glede na omenjeno ugotovitev mora policija identificirati kritične varnostne probleme, nevarnosti in priložnosti in na osnovi ocene sedanjega in prihodnjega okolja, v katerem deluje, tudi ukrepati (Feltes, 1994, s. 12). Delovati mora torej kriminalističnostrateško.¹³

Domnevamo lahko, da je morda eden od razlogov za krizo kriminalitetne politike tudi dejstvo, da za njo ne stojijo ustrezne strategije, ki naj bi utrle najprimernejše poti za njeno uresničevanje. Gre za problem, ki ga srečujemo tudi pri operacionalizaciji velikega dela znanstvenih spoznanj na drugih področjih. Dokler se je kriminalitetna politika povezovala le z delovanjem kazenske zakonodaje (z novimi inkriminacijami

ali dekriminacijami, spreminjanjem kazenskih sankcij in spreminjanjem izvrševanja kazenskih sankcij in podobno), strategija še ni bila tako pomembna. Sedanje razmere pa zaradi novih spoznanj v kriminologiji zahtevajo tako kriminalitetno politiko, ki bo poleg policije in pravosodja vključevala tudi druge družbene dejavnike, torej medresorski pristop. Zahtevajo večjo vlogo preventivne usmeritve in zahtevajo tudi oblikovanje prekoregionalne kriminalitetne politike. Tako naj bi kriminalitetna politika postala mnogo bolj kompleksna.¹⁴ Vse to potiska v ospredje tudi pomen kriminalistične strategije.

Čeprav gre torej za ločeni dejavnosti, je mogoče v strokovni literaturi zaslediti, da ločevanje med obema disciplina ma ni dovolj natančno, saj se izraza pojavljata tudi kot sinonima ali pa ju zamenjujejo.¹⁵ Kje se torej konča področje kriminalitetne politike in kje se začne kriminalistična strategija? V domeni kriminalitetne politike je na znanstveni podlagi utemeljeno odločanje o ciljnih nadzorovanja kriminalitete, ki lahko vključujejo tudi podcilje ali etape cilje,¹⁶ ter o osnovnih strateških usmeritvah, to je poudarku na represiji ali preventivi ali njuno uravnoveženost. Sprememba usmeritve je lahko tudi podcilj osnovnega cilja, to je omejevanje krimi-

¹⁴ Več o potrebi po spremenjeni kriminalitetni politiki glej tudi npr. Wittkämper in drugi: 1996, s. 46-442.

¹⁵ To velja tudi za domače razmere. Tako npr. zasledimo formulacijo o domišljeni (kriminalitetni) politiki, ki naj bi posegala v strategijo celotne družbe in taktiko posameznega segmenta te družbe, ki odkriva in preganja kazniva dejanja (Sterle, 1994, s. 221). Bavcon npr. govori o »strategiji kriminalitetne politike« v Sloveniji (Bavcon, 1995, I., s. 12), ki je pred dilemo, ali naj predpiše večji poudarek preventivi ali represiji. V nadaljevanju govori o »oblikovanju politike in s tem strategije«. O tem pa bi morala odločati najvišja organa države Slovenije. Pomenska razlika med obema pojmom ni pojasnjena, pomembno pa je, da avtor ugotavlja, da je poleg kriminalitetne politike potrebna tudi strategija. V isti študiji Maver ugotavlja, »da je ustrezno oblikovana kriminalitetna politika pomembna za postavitev in razvoj organizacijske sheme policije, za izdelavo kriminalistične strategije« (s.18).

¹⁶ Kriminalističnostrateška teorija ne loči med omenjenimi cilji, omenjena delitev je iz drugih strategij (npr. podjetniške; glej Vežjak, 1993, s. 53). To lahko ponazorimo z domačim primerom. Slovenska resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije (Ur. L. RS 71/93) med drugim določa najpomembnejše oblike ogrožanja nacionalne varnosti ter subjekte, ki naj bi ta ogrožanja omejevali. V neki časovni točki se pokaže, da nekaterih ogrožanj ne obvladujemo (npr. nasilniškega kriminala, kriminala povezanega z mamili). Kriminalitetna politika bi morala dati natančnejše smernice, kako se tega problema lotiti (npr. ustanovitev komun za zdravljenje odvisnikov, sprememba zakonodaje, preusmeritvijo na grosistično trgovino) in kakšen je **delni cilj** (zmanjšanje števila mrtvih zaradi mamil, zmanjšanje trenda naraščanja novih uživancev, oziroma znanjšanje povpraševanja). Določiti bi morala, ali bo za dosego cilja namenila nova sredstva ali pa bo predlagala preazporeditev danih sredstev. Kriminalistična policija pa bi morala na osnovi tako opredeljenega cilja preučiti možne preventivne in represivne ukrepe, ki jih lahko sama ali s pomočjo drugih institucij in javnosti izvede, da bi se dosegel končni cilj. Se pravi, **določiti mora ustrezno kriminalistično strategijo**.

¹⁰ Glej npr. Szabo, 1991, s. 295, Jäger, 1994, s. 298, ali Stümper, 1997, s.154. Tudi Pečar npr. ugotavlja, da ima malo držav izdelano ustrezno kriminalitetno politiko. Slovenija ni med njimi (glej: Pečar, 1996, s. 20-21).

¹¹ Geerds (1980, s. 151) npr. ugotavlja, da kriminalitetna politika še ni znanost, ampak zgolj področje nasprotovanja politike znanstvenemu razmišljanju. Je torej le del politike.

¹² Med pomembnejšimi razlogi se navaja pomanjkanje znanstvenih spoznanj, na katerih naj bi temeljila kriminalitetna politika. To velja tudi za domače razmere. Glej npr. Jager (1999, s. 318-323). Slovenija nima izdelanega nacionalnega programa omejevanja kriminalitete. Večina dejavnosti na tem področju je zreducirana na spreminjanje zakonov, to spreminjanje pa ne temelji na predhodnih raziskavah. Do podobnih ugotovitev so pred tem že prišli Bavcon in sodelavci (1995), ki tudi predlagajo resen in preišljen pristop parlamenta in vlade k izdelavi strategije za preprečevanje in zatiranje kriminalitete.

¹³ Tako se je ravnala tudi slovenska policija. V smernicah razvoja slovenske policije do leta 2002, s katerimi so seznanili tudi javnost, najdemo zapisan temeljni strateški cilj, to je ohranjanje visoke ravni varnosti v državi. Takšen cilj bi morala sicer postaviti kriminalitetna politika. Naslednji predlagani cilji pa tvorijo strategijo za uresničevanje temeljnega cilja. V povezavi s tem navajajo:

- približevanje policije javnosti in razvijanje partnerskega odnosa z državljanji,
- razvijanje potencialov policije,
- uveljavljanje organizacijskih pravil in norm,
- oblikovanje nove podobe policije (to je posredna strategija, op. avtorja) in
- razvijanje mednarodnega sodelovanja.

nalitete v obvladljivih mejah (seveda je ta cilj lahko operacionaliziran; npr. ustaviti trende naraščanja mrtvih zaradi uživanja mamil). Naloga kriminalitetne politike je tudi spremljanje uresničevanja postavljenih ciljev (izvajanja strategije, ki so si jih za dosego cilja postavili različni izvajalci), da bi po potrebi (delne) cilje in usmeritve korigirali ali dopolnili. Tu pa se vloga kriminalitetne politike konča.

Naloga kriminalistične strategije je, da prouči, kako bo cilje kriminalitetne politike in osnovne usmeritve uresničila. Pri tem mora upoštevati vse dejavnike, ki vplivajo na učinkovitost njenega delovanja.¹⁷ Iz opisanega je razvidno, da kriminalistična strategija je, ali bi morala biti sredstvo kriminalitetne politike. Omenjeno razumevanje razmerja med kriminalistično strategijo in kriminalitetno politiko tudi pojasnjuje, zakaj nista več podrejeni. Pri načrtovanju kriminalističnostrateških ukrepov in njihovem izvajanju se lahko pokaže, da bodisi zastavljenega cilja bodisi usmeritev ali obojega glede na omenjene dejavnike ni mogoče uresničiti. Kriminalitetna politika mora prav tako upoštevati omenjena spoznanja,¹⁸ kot mora kriminalistična strategija upoštevati oceno, da cilji in usmeritve niso bili doseženi kljub ustreznim sredstvom, kar pomeni, da kriminalistična strategija ni bila ustrezna.

Iz razmerij med kriminalitetno politiko, kriminalistično strategijo in kriminalistično taktiko izhaja, da poteka celoten sistem omejevanja kriminala na treh nivojih. Posamezni nivoji so:

– ukrepi kriminalitetne politike (sprejemanje usmeritev, zakonov);

– kriminalističnostrateški ukrepi: načrtovanje ukrepov, s katerimi naj bi se izboljšale zaznave sumov (npr. z večjo naslonitvijo na javnost, boljšim nadzorovanjem mest, kjer se premoženjska korist spreminja v finančni tok), načrtovanje novih preiskovalnih metod (npr. rasterske preiskave, ki omogočajo primerjave med podatki, zbranimi na prikrit način in podatki iz najrazličnejših baz podatkov – nakupi na borzi, nakupi nepremičnin, dragih kovin, lastništvo podjetij in po-

¹⁷ Gre za dejavnike, ki so jih razdelali Zierke, Jansen in Finkel. Učinkovitost se v kriminalističnostrateški literaturi pojmuje kot razmerje med vloženimi sredstvi in njihovo koristnostjo, ki jo predstavlja končni rezultat. Za razliko od uspešnosti, kjer gre za oceno doseženega cilja ne glede na vložena sredstva, gre pri učinkovitosti tudi za element gospodarnosti, se pravi razmerje med inputom in outputom oziroma med vloženimi sredstvi in koristjo (Klink Kordus, 1986, s. 42).

¹⁸ Kriminalitetna politika črpa spoznanja, ki ji pomagajo pri opredelitvi ciljev tudi iz drugih znanosti, zlasti kriminologije, viktologije, kriminalitetne geografije. Zato je mogoče tam zaslediti izraz strategija v pomenu, da je potrebno za izvajanje (ciljev) kriminalitetne politike oblikovati nove strategije (glej npr. Szabo, 1991, s. 298, Bavcon in drugi, 1995, I. s. 6, ali Pečar, 1995, s. 289, ki govori o potrebi po operacionalizaciji kriminalitetne politike.)

dobno), načrtovanje preusmeritve težišča preiskovanja na določeno področje kriminalitete ali s kriminaliteto nadpovprečno obremenjeno območje, uvajanje novih metod analiziranja najdenih sledi in podobno;

– kriminalističnotaktični ukrepi (zadevajo operacionalizacijo kriminalističnostrateškega koncepta na praktični ravni: kateri konkretni operativnotaktični ukrepi bodo uporabljeni za izvedbo strategije, katere sile in sredstva, ki so na voljo, bodo uporabljeni, katere aktivnosti potekajo zaporedno in katere vzporedno ipd.).

Ugotovili smo, da je strategija sredstvo politike. Politika poskuša zagotoviti dosego zastavljenih ciljev z vplivanjem na strategijo. Vplivati pa ne more na sredstva, temveč na **izvajalce**. Vpliva lahko na različne načine: s propagando, sistemom izobraževanja, financami... Zato je potrebno opredeljevati sredstva širše in vanje vključiti tudi izvajalce. Z izvajalci so povezane okoliščine, kot so npr. sposobnosti, znanja, organizacija, vodenje in podobne. Na posreden način nam zagotavljajo izvajanje kriminalističnotaktičnih ukrepov in metod in s tem določene strategije. Prav to je tudi eden od razlogov za prepletanje kriminalitetne politike, kriminalistične strategije ter njenih sredstev in izvajalcev. Zato uvrščamo med kriminalističnostrateške dejavnike tudi tiste, ki jih sicer ne najdemo v kriminalistični literaturi. Pogosto pa so nujni kot posredni dejavniki, ki omogočajo oblikovanje učinkovite kriminalistične strategije in s tem uresničenje postavljenih ciljev. Potrebni so zaradi oblikovanja posrednih (kriminalističnih) strategij. Ilustracija za omenjeno trditev je (posredna) strategija krepitve občutka varnosti pri občanih ali izboljševanje podobe policije v javnosti.

3 Zaključek

Kriminalistična strategija je novo področje raziskovanja in znanstvenega zanimanja, zato so njene teoretične osnove še dokaj neizoblikovane. Teoretiki jo uvrščajo v kriminalistiko ali pa jo kot samostojno znanstveno disciplino postavljajo ob bok kriminalitetni politiki. Gre torej za ločeni področji, čeprav meja med obema v strokovni literaturi ni jasno določena. Prav zato je potrebno ugotavljati, do kod sega področje kriminalne politike in kje se začne kriminalistična strategija. Nesporno je kriminalitetna politika nadrejena kriminalistični strategiji, saj ji določa cilje. Drugače povedano, kriminalistična strategija je sredstvo za uresničevanje kriminalitetne politike. Vendar tudi razmerje podrejenosti ni absolutno. Kriminalitetna politika se ne oblikuje v nekem abstraktnem okolju, temveč mora upoštevati sugestije, ki jih kot povratne informacije o uresničevanju kriminalitetne politike prejema od kriminalistične strategije.

Nadaljnji razvoj kriminalistične strategije bo koristen tudi za kriminalitetno politiko. Domnevati je mogoče, da so ocene o krizi kriminalitetne politike tudi posledica dejstva, da za njo ne stojijo ustrezne (kriminalistične) strategije, s pomočjo

katerih bi preiskovalci s kriminalističnimi sredstvi oziroma z izborom ustreznih taktik poiskali najučinkovitejše poti za uresničevanje ciljev kriminalitetne politike. Če pa gre za primere, ko kriminalistična strategija nima potrebne opore v kriminalitetni politiki, ker ji ta ni postavila jasnih ali glede na razpoložljiva sredstva realnih ciljev, morajo preiskovalci sami ugotoviti kritične varnostne probleme, ter na podlagi prognoze prihodnjih varnostnih ogrožanj načrtovati in izvajati potrebne kriminalističnostrateške ukrepe.

LITERATURA:

1. Ackermann R. in sodelavci (2000). **Zum Stellwert der Kriminalistik**, Teil 2, Kriminalistik, Heidelberg, 10, s. 655–662.
2. Bavcon L. in sodelavci (1995). **Izhodišča kriminalne politike v republiki Sloveniji**, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, raziskava št. 110.
3. Bennet W.W., Hess K.M. (1998). **Criminal Investigation** fifth Edition, Wadsworth Publishing Company, Belmont.
4. Burghard W. (1995). **Kriminalistik Lexikon**, Kriminalistik Verlag, Heidelberg.
5. Crawford A. (1995). **Crime Prevention and Community Safety – Politics, Policies and Practises**, Longman, London and New York.
6. Dvoršek A. (1991). **Provale u stanove i stambene kuće – pokušaj gledanja s druge strane**, Priručnik, 5, s. 356–363.
7. Dvoršek A. (1993). **Kriminalistična strategija**, Zbornik strokovno-znanstvenih razprav VŠNZ, s. 60–66.
8. Dvoršek A. (1994). **Kvalitativne spremembe kriminala – izziv za kriminalno politiko in kriminalistično strategijo**, Zbornik strokovno-znanstvenih razprav VŠNZ, s. 84–89.
9. Feltes T. (1994). **Kriminalität, öffentliche Sicherheit und gesellschaftliche Verantwortung**, Die Polizei, 6, s. 6–13.
10. Findlay M. (1999). **The Globalisation of Crime**, Cambridge University Press, Cambridge.
11. Geerds F. (1980). **Tendenzen der Kriminalpolitik**, Polizei und Kriminalpolitik, BKA Wiesbaden, s. 148–158.
12. Heinz W., Koch K.F. (1992). **Kriminalistische Diagnose, Prognose und Strategie**. V: Kube E., Stürzer U., Timm K.J.: **Kriminalistik, Handbuch für Praxis und Wissenschaft**, Boerberg Stuttgart, s. 81–165.
13. Hendelsohn F., Farrell M. (1991). **Crime in Europe**, Routledge, London.
14. Jager M. (1999). **O sedanjem načinu snovanja kriminalitetne politike v Republiki Sloveniji**, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 4, s. 318–323.
15. Jautsen M. (1995). **Crime Trends in Central and Eastern Europe**. V: **Crime Policies and the Rule of Law – Problems of Transition** (1995), Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, s. 11–32.
16. Locke T. (1990). **Information for Planning**, Harlow, Essex.
17. Klink M., Kordus S. (1986). **Kriminalstrategie**, Boorberg, Stuttgart.
18. Kube E., Stürzer U., Timm K.J. in sodelavci (1992). **Kriminalistik, Handbuch für Praxis und Wissenschaft**, Band I., Boorberg, Stuttgart.
19. Maver D. (1989). **Strategije obrambe domnevnih storilcev**, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 1, s. 13–23.
20. Ministrstvo za notranje zadeve R Slovenije (1998). **Smernice razvoja slovenske policije do leta 2002**.
21. O'Hara C., O'Hara D. (1988). **Fundamentals of Criminal Investigation**, Springfield.
22. Osterburg J.W., Ward J.H. (1992). **Criminal Investigation**, Anderson Publishing, co. Cincinnati.
23. Pavišić B., Modly D. (1995). **Kriminalistika**, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeki, Reka.
24. Pečar J. (1995). **Katona, Geza ed.: Survey on Crime Prevention in Europe**, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 3, s. 286–289.
25. Pečar J. (1996). **Družbeno nadzorstvo in organiziran kriminal**, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 1, s. 14–24.
26. Rosenbaum D.P., Lurigo J.C., Davis R.C. (1998). **The Prevention of Crime – Social and Situational Strategies**, West Wadsworth Publishing Company, Belmont.
27. Rupperecht R. (1995). **Polizei Lexikon**, Kriminalistik Verlag, Heidelberg.
28. Schäfer H. (1972). **Einführung in die Grundzüge der Kriminalstrategie**. V: **Grundlage der Kriminalistik**, Bd.11, s.3–71.
29. Schäfer H. (1985). **Systematisierung und Methodik der theoretischer und operativer Kriminalstrategie unter Berücksichtigung der Prävention**. V: **Planung der Verbrechenbekämpfung**, PFA Münster, s. 33–68.
30. Schmelz G. (1999). **Die Kriminalistik in System der Kriminalwissenschaften**, Kriminalistik 9, Heidelberg, 8–9, s. 557–563.
31. Sterle J. (1994). **Kriminalna politika v svetu in pri nas**, Revija Policija, 5–6, s. 219–230.
32. Stübert D. in drugi (1999). **Kriminalität und kriminogene Faktoren bei der Einführung des Euro**, Bundeskriminalamt, Wiesbaden.
33. Stümper A. (1980). **Die Wendlung der Polizei im Begriff und Aufgabe**, Kriminalistik, Heidelberg, 6, s. 263–272.
34. Stümper A. (1994). **Konzeptionlose Verbrechenbekämpfung**, Der Kriminalist, 6, Köln, s. 252–256.
35. Szabo D. (1992). **Crime and justice on l'an 2000**, Revue internationale de criminologie and police technique, 3, s. 285–298.
36. Vezjak B. (1993). **Strateško načrtovanje**, Revizor, 4, s. 35–60.
37. Vodinelic V. (1984). **Kriminalistika**, Savremena administracija, Beograd.

38. Wittkämper G.W., Krevert P., Kohl A. (1996). **Europa und die innere Sicherheit**, BKA Forschungsreihe, 35, Wiesbaden.
39. Zierke J., Jansen H.P., Finkel R. (1992). Aufklärung der Straftaten als strategischen Aufgaben. V: Kube E. Störzer U., Timm K.J.: **Kriminalistik**, Band, 1, Boorberg, Stuttgart, s. 459–550.
40. Zimmerman H.M. (1995). **Kriminalstrategie**, Seminar PFA Münster, s. 11–26.
41. Zimmerman H.M. (1996). **Kriminalstrategie**. V: Kniesel M., Kube E., Murck M.: **Handbuch für Führungskräfte**, Schmidt Ronhild, Lübeck, s. 637–664.
42. http://www.cybercity-online.net/POLICE/STRATEGY2COMBAT_CRIME.html.
43. [Http://www.fas.org/irp/offdocs/iccsvii.html](http://www.fas.org/irp/offdocs/iccsvii.html)

Relationship between the strategy of criminal investigation and crime policy

Anton Dvoršek, L.L.D., College of Police and Security Studies, Kotnikova 8, Ljubljana

Criminal investigation strategy is understood as a new (scientific) area of study which deals with the planning and execution of various measures of investigation, control and repression of crime, taking into account political and legal frameworks and the principle of efficiency. Some authors classify it in criminal investigation studies, while some others point out that this area is a much more complex area of study, so it is classified as an independent scientific discipline close to criminal investigation studies. Our opinion is that the difference from other strategies (police, security, general strategy to limit crime) lies in the criminal measures allowing it to achieve targets and objectives, so it is logical to classify it in the system of criminal investigation.

The criminal investigation strategy task is to study how targets and basic directions of crime policy can be realised, which means that it is subordinate to crime policy. However, the relationship between them is not precisely defined in expert literature, and the relationship of subordination has become less pronounced because crime policy has to take into account feedback on how its aims and objectives have been fulfilled. The development of criminal investigation strategy may provide important support in directing crime policy.

Key words: criminal policy, crime repression, crime control, criminal investigation strategy, strategy on crime repression

UDC: 343.985